

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1347
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.1.2023/31
Karar Numarası : 2023/70
Başvuran : C.K.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Çankırı E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın astım hastası olduğu, 2 aydır bulunduğu ceza infaz kurumunda revire çıkamadığı için kendisine ilaç reçete edilmediği bu sebeple mağduriyet yaşadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. Astım hastası olduğunu ve hastalığının devam ettiğini,

b. 2 aydır bulunduğu ceza infaz kurumunda revire çıkamadığı için kendisine ilaç reçete edilmediğini, ilaçlarını alamadığı için yaşadığı mağduriyetin uzun süredir devam ettiğini iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Kurumdan alınan 14.09.2022 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın sağlık dosyasının tetkik edildiğini; başvuranın dilekçesine yönelik görmüş olduğu tedavilere ilişkin sağlık evrakları ve reçete kontrol sistemi belgelerinin bulunduğunu, başvuranın 26.08.2022 tarihinde ayaktan muayene olduğunu yapılan muayene sonucu ... adlı ilacın reçete edilerek tarafına verildiği,

b. Başvuranın düzenli olarak Kurum revirinde muayene olduğunu ilaçlarının düzenli olarak verildiğini, hastane sevklerine gittiğini ve tedavilerinin yapıldığı,

c. Başvuranın 2 aydır Kurum revirine çıkamadığının söz konusu olmadığını, şikayet dilekçe tarihinden 2 gün önce kurum revir muayenesi için revire alındığını, doktor tarafından medikal tedavi düzenlendiğini ve ilaçlarının kendisine teslim edildiğini bu nedenle herhangi bir mağduriyet yaşanmadığı,

ç. Kurum revirinde görevlendirilen doktorların haftada 3 yarım gün çalışmaları ve muayene talep dilekçelerin çok fazla olması sebebiyle her hükümlü tutuklaya aynı gün cevap verilemediği,

d. Hükümlünün gerek Kurum reviri gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiğini, iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir. Ayrıca gönderilen yazılı görüşte; sağlık evrakı, reçete, muayene bilgileri dosyaya sunulmuştur.

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı 23.09.2022 tarihli yazı ile başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından söz konusu yazıya bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı

17'nci maddesi; “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” hükmünü haizdir.

6. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön inceleme yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların; “inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması” gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenabilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, muhatap Kurumun yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (AİHM, Selmouni/Fransa [BD], B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, Wenerski – Polonya, B. No: 44369/02, K.T: 20.01.2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, Krivolapov – Ukrayna, B.No: 5406/07, K.T: 02.10.2018, para.76).

12. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT)

Standartları, 2002).

13. CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (*[CPT/Inf (93) 12], para.34.*).

14. Başvuran, bulunduğu Kurumda 2 aydır revire çıkamadığı için kendisine ilaç reçete edilmediğini ileri sürmektedir. Muhatap Kurum ise, başvuranın revirde muayenelerinin düzenli olarak yapıldığını, Kurum reviri tarafından yapılan muayene sonucu ... adlı ilacın reçete edilerek tarafına verildiğini, şikayet dilekçe tarihinden 2 gün önce dahi Kurum revir muayenesi için revire alındığını, doktor tarafından medikal tedavi düzenlendiğini ve ilaçlarının kendisine teslim edildiğini ayrıca Kurum revirinde görevlendirilen doktorların haftada 3 yarım gün çalışmaları ve muayene talep dilekçelerin çok fazla olması sebebiyle her hükümlüye aynı gün cevap verilemediğini belirtmiştir.

15. Başvuru dosyası ve eklerinden; başvuranın Kurum revirinde muayenesinin yapıldığı, konulan tanılara ilişkin olan ve sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiği, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczanelerden temin edilerek teslim edildiği anlaşılmaktadır.

16. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "*Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler*" başlıklı 34'üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"(1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koşullarında yapılır.

2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koşulu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez.

4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir."

17. Somut olayda ilgili hükme uygun olarak başvuranla ilgili, muhatapın gönderdiği sağlık evrakları üzerinde yapılan incelemede; başvuranın tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği, sağlık belgelerinden anlaşılmış olup başvuranın tedavi imkanlarından faydalandığı görülmüştür.

18. Sonuç olarak; muhatap Kurum, başvuranın gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağlamıştır. Muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği anlaşıldığından açıkça dayanaktan yoksun başvurunun "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 24.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye